

Lausunto yläkoulun ja lukion yhdistämisestä

Me allekirjoittaneet Mänttä-Vilppulan yläkoulun (Koskelan ja Vilppulan yksikkö) sekä Mäntän lukion opettajat ja muu henkilöstö kannatamme kouluverkkotyöryhmän esitystä. Olemme vakuuttuneita, että nykyiset yläkoulujen ja lukion rakennukset ovat tulleet käyttökänsä päähän, eikä niiden peruskorjaaminen ole enää tarkoituksenmukaista. Haluamme myös tuoda esiin näkemyksemme siitä, miksi kannatamme uuden koulun rakentamista nykyisen koulukeskuksen alueelle Mänttään.

Kokemuksemme Mänttä-Vilppulan yläkoulujen ja lukion tilojen kunnosta sekä huolemme opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvoinnista velvoittavat meitä ottamaan kantaa uuden koulurakennuksen puolesta, varsinkin kun nykyisten koulurakennusten tilanteesta liikkuu lehtien yleisönosastokirjoituksissa ja sosiaalisen median keskusteluissa paljon virheellistä tietoa. Nykyisiin koulurakennuksiin on tehty useita kuntotutkimuksia sisäilmaongelmien vuoksi, ja niiden tulokset ovat osoittaneet vakavia, rakennusajalle tyypillisiä puutteita. Rakennuksissa on muun muassa riskirakenteita, joita ei voida korjata ilman mittavaa, kallista ja epävarmaa remonttia. Vaikka sisäilmatutkimuksia ja toimenpiteitä on tehty vuosien varrella, ongelmat ovat silti jatkuneet. Opettajat ja opiskelijat ovat raportoineet erilaisista sisäilmaan liittyvistä ongelmista, kuten ylähengitystieoireista, astmasta ja ihottumasta, mitkä selkeästi pahenevat oleskeltaessa koulun tiloissa.

Nykyiset tilat eivät myöskään tue nykyaikaista pedagogiikkaa tai mahdollista opetussuunnitelmien mukaista monipuolista ja oppijalähtöistä opetusta. Nykyaajan pedagogiikka perustuu oppilaskeskeisyyteen, vuorovaikutukseen ja toiminnallisuuteen. Se painottaa ilmiöpohjaista ja tutkivaa oppimista, yhteistyötaitoja, luovuutta sekä oppijan omaa aktiivisuutta. Tämä edellyttää opetustiloilta toimivuutta, joustavuutta ja muunneltavuutta: oppiminen ei enää tapahdu vain perinteisessä luokkahuoneessa, vaan tarvitaan myös pienryhmätiloja, hiljaisia työskentelyalueita, digitaalisesti varusteltuja ympäristöjä sekä erityistiloja esimerkiksi kokeelliseen luonnontieteiden opetukseen. Nykyiset koulurakennukset eivät vastaa näihin vaatimuksiin ilman isoja muutoksia. Oppimisympäristöjä kehitettäessä on tärkeää huomioida myös tuen uudistamisen mukanaan tuoma lisääntyvä yhteistyön tarve erityisopettajien kanssa. Opetus- ja Kulttuuriministeriöllä on ollut käynnissä lakimuutokset, joiden seurauksena oppimisen tukijärjestelmä muuttuu esi- ja perusopetuksessa sekä toisella asteella 1.8.2025 alkaen. Yläkoulussa ja lukiossa tuen toteuttaminen vaatii erityistä suunnittelua ja tilaratkaisuja. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että erityisopettaja voi tukea oppilaita osana luokkayhteisöä, ottamalla pienryhmän eriytettyyn työskentelyyn muun opetuksen rinnalla. Jotta yhteistyö olisi sujuvaa ja joustavaa, tulisi oppimisympäristöissä olla eriyttämiseen soveltuvia tiloja.

Uuden koulun sijaintia ajatellen oppilaat on luonnollisesti järkevintä ja taloudellisinta kuljettaa suuntaan, josta aiheutuu vähiten kustannuksia. Nykytilanteeseen perustuvien oppilasennusteiden mukaan lukuvuonna 2027-2028 Vilppulan yksikössä on 104 oppilasta ja Koskelan yksikössä 142 oppilasta. Lukion oppilasmääräksi ennustetaan 150 oppilasta, joista Mäntästä ja sen kautta, esimerkiksi Hallista, Jämsästä, Jämsänkoskelta ja Juupajoelta, kulkee moni. Mikäli oppilaita kuljetettaisiin Mäntästä Vilppulaan, tarvittaisiin useampia linja-autoja ja kustannukset tulisivat huomattavasti korkeammiksi, kuin päinvastaisessa tilanteessa. Lukuvuoteen 2030-2031 mennessä Vilppulan yksikön oppilasmäärän ennustetaan laskevan edelleen 81:een. Koskelan yksikössä olisi tällöin ennusteen mukaan 111 oppilasta, ja kun mukaan lasketaan Mäntän suunnalta tulevat lukiolaiset, oppilasvirta sieltä pysyy jatkossakin huomattavasti suurempana.

Mänttään sijoittuva koulu mahdollistaa myös merkittävän synergiaedun, kun yläkoulut ja lukio sijoittuvat lähelle SASKY Koulutuskuntayhtymän Mäntän seudun koulutuskeskusta (MSKK). Fyysinen läheisyys vahvistaa oppilaitosten välistä yhteistyötä ja helpottaa sujuvaa siirtymistä perusopetuksesta paikallisiin toisen asteen oppilaitoksiin niin lukioon kuin ammattikouluun. Myös toisen asteen oppilaitoksista on tukea toisilleen. Ne tekevät tällä hetkellä yhteistyötä esimerkiksi kaksoistutkinto-opintojen toteutuksen ja ylioppilaskokeiden järjestämisessä. Tärkeä yhteistyökuvio on myös huippu-urheiluakatemia (HUA), joka on samalla merkittävä osa Mäntän lukion vetovoimaa. Huippu-urheiluakatemia on Mäntän seudun koulutuskeskuksen, Mäntän lukion ja paikallisten urheiluseurojen yhteistyössä kehittämä toimintamalli, joka mahdollistaa opiskelun Mäntän lukiossa ja MSKK:ssa yhdistettynä tavoitteelliseen urheiluun. Tällä hetkellä HUA:ssa opiskelee yhteensä 30 nuorta urheilijaa, joista reilut kaksi kolmasosaa opiskelee lukiossa. Nämä opiskelijat osallistuvat HUA:n toimintaan kolmena päivänä viikossa kaksi tuntia kerrallaan ympäri vuoden. HUA tukee eri lajitaustoista tulevia nuoria, ja tarjoaa heille ohjattua harjoittelua koulupäivän yhteydessä. Esimerkiksi jääkiekkoilijat harjoittelevat Mäntän jääareenalla, lento- ja koripalloilijat koulukeskuksen liikuntasalissa, ratsastajat Seppälän tallilla, kamppailulajien harrastajat Sutemin salissa ja jousiampujat Töpinässä. Opiskelun ja urheiluvalmennuksen sujuva yhteys perustuu nykyiseen sijaintiin, jossa oppilaitokset ja harjoituspaikat ovat lähekkäin ja opiskelijoiden on mahdollista liikkua vaivattomasti opetuksen ja valmennuksen välillä. Koulun siirtäminen pois nykyisestä sijainnista lisäisi kuljetustarpeita ja kustannuksia sekä aiheuttaisi aikatauluhaasteita, jotka pahimmillaan vaarantaisivat HUA:n toimintaedellytykset. Tämä luonnollisesti heikentäisi oppilaitosten houkuttelevuutta urheilijoiden näkökulmasta.

Mänttä-Vilppula tunnetaan valtakunnallisesti taidekaupunkina, ja tämä profiili luo ainutlaatuisen oppimisympäristön alueen nuorille. Taidekaupunkibrändi on merkittävä osa paikallista identiteettiä ja sivistyksellistä pääomaa, ja oppilaitokset tekevät aktiivista yhteistyötä taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa. Mänttä-Vilppulassa tämä näkyy

monipuolisena verkostona: Serlachius -museot ja -residenssi, Kuvataideviikot, Galleriat ja kirjastot ovat mukana tarjoamassa oppilaille mahdollisuuksia oppia, osallistua ja kasvaa kulttuurin parissa. Yhteistyön ansiosta oppilaat ovat päässeet mukaan taideprojekteihin, näyttelyihin, työpajoihin ja konsertteihin. Valtaosa näistä kohteista ja tapahtumista sijaitsee Mäntässä, joten yhteistyön tekeminen Mäntän oppilaitoksista on ollut huomattavasti helpompaa. Vilppulan oppilaat ovat olleet selkeästi eriarvoisessa asemassa, sillä he tarvitsevat kohteisiin aina kuljetuksen, mikä puolestaan on karsinut osallistumista. Mäntän oppilaitoksista kaikki ovat päässeet osallistumaan vuosittain esimerkiksi Mäntän kuvataideviikoille, kun taas Vilppulan yläkoulusta siellä ovat päässeet käymään vain yhdeksäsluokkalaiset. Mikäli koulutoimintaa hajautetaan pois Mäntästä, vaarana on, että oppimisen kontekstit kaventuvat ja opiskelijat jäävät kulttuuritoiminnan ulkopuolelle entistä useammin.

Paikallisten nuorten lisäksi Mäntän lukio tarvitsee opiskelijoita tulevaisuudessa yhä enemmän oman alueen ulkopuolelta turvaamaan sen säilyvyyden. Lukiossa on kehitetty viime vuosina erityisiä painopistealueita, kuten luonnontieteellis- lääketieteellinen linja, joka on houkutellut opiskelijoita eri puolilta Suomea. Tällä hetkellä Mäntän lukiossa opiskelee myös kymmeniä kansainvälisiä opiskelijoita muun muassa Kiinasta, Myanmarista, Ukrainasta, Venäjältä ja Vietnamista. Näistä opiskelijoista suurin osa on tullut Mäntän lukioon Finest Future -yhteistyön kautta. Opiskelupaikkaa valitessa erilaisten painopistealueiden ohella nuorten vaakakupissa painavat myös opiskelupaikkakunnan aktiviteetit, kuten uimahalli, jäähalli, museot ja elokuvateatteri. Näitä kaikkia käytetään myös opetuksessa. Mikäli matkat pitenisivät ja kallistuisivat, myös opiskelu samalla yksipuolistuisi ja rajoittuisi pääosin luokkahuoneen sisäpuolelle. Opiskelijat tarvitsevat koulun läheisyydestä myös sopivia ja kohtuuhintaisia asuntoja. Kaupunkimme taajamista Mänttää pystyy vastaamaan näihin tarpeisiin parhaiten.

Uuden koulun rakentaminen on merkittävä investointi tulevaisuuteen. Se viestii uskoa alueen elinvoimaan ja kehitysnäkymiin. Vahva, Mänttään keskitetty koulukeskus ei ole uhka muille taajamille ja kylille, vaan toimii päinvastoin elinvoiman lähteenä. Se vahvistaa kuntakeskusta ja auttaa samalla pitämään myös kylät elävänä, kun alueen kokonaiskehitys on tasapainossa.

Esimerkiksi Kolhon keskustasta Mäntän koulukeskukseen on matkaa 21 kilometriä ja Pohjaslahdelta jonkin verran enemmän, 35 kilometriä. Nämä eivät ole minkään mittapuun mukaan poikkeuksellisia tai kohtuuttomia koulumatkoja, ja kunnalliset koulukuljetukset palvelevat samalla myös kaupungin muita asukkaita.

Koulujen keskittäminen tuo mukanaan merkittäviä hyötyjä paitsi oppilaitosten menestyksen, myös alueellisen tulevaisuuden näkökulmasta. Koulutusmahdollisuudet ovat keskeisiä indikaattoreita kuntien elinvoimaisuuden arvioinnissa, ja niiden kehittäminen on olennaista alueellisen kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin turvaamiseksi. Uudet ja ajanmukaiset oppimisympäristöt tukevat nykyaikaista pedagogiikkaa ja

oppimista, parantavat niin oppilaiden kuin henkilöstön hyvinvointia sekä lisäävät koko alueen pito- ja vetovoimaa – ei ainoastaan nykyisille asukkaille ja opetuslalla työskenteleville, vaan houkuttimena myös uusille.

Kouluratkaisussa ja muussa päätöksenteossa kahtiajako repii ja näivettää koko aluetta. Nyt tarvitaan riitelyn sijaan yhtenäisyyttä, viisautta ja yhteistä tahtoa rakentaa kestävää tulevaisuutta!

Mänttä-Vilppulassa 11.4.2025

Lausunnon allekirjoitti 26 Mänttä-Vilppulan yläkoulun ja lukion henkilökunnan jäsentä.

[Redacted signature block containing 26 lines of blacked-out text]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]